

Интервју: Мирослав Лајчак, специјални представник ЕУ у БиХ: “БиХ не смије заостати иза својих сусједа”

Пише Антонио Прленда за Southeast European Times у Сарајеву

Политичка клима у којој се налази Босна и Херцеговина препрека је за прогрес, рекао је високи представник, Мирослав Лајчак. У интервјуу за SETimes који је водио Антонио Прленда, Лајчак говори о препрекама са којима ће се ова земља суочити ове године.

Southeast European Times: Како бисте окарактерисали тренутну политичку и економску ситуацију у Босни и Херцеговини (БиХ) и могућности постизања споразума о уставној реформи у блиској будућности?

Мирослав Лајчак: Сугерисати како је поновно избијање насиља у БиХ неизбежно је претјерано. Чињеница је да од средине 2006. године радимо у затрованој политичкој атмосфери. То је постало норма и средство да се ништа не уради. Упркос потписивању Споразума о стабилизацији и придруживању у јуну, оно што је приоритет за лидере ове земље претворило се у политичку конфронтацију. Реформа је стављена на споредни колосијек. Неповјерење које је настало у оваквој политичкој клими оличено је у два дијаметрички супротна извјештаја о пожару који је избио у џамији у Фазлагиха Кули.

Све ово се веома лоше одражава на земљу. Црна Гора је већ поднијела захтјев за статус кандидата. Очекујем да ће и друге земље на западном Балкану учинити исто [ове године]. Јасно је да БиХ тренутно има мало тога да понуди у смислу аргумената који би могли поткријепити сличан захтјев. Изазов за наредну годину је да се спријечи да БиХ заостане иза својих сусједа на

западном Балкану у процесу интеграције у ЕУ. Политичари и чланови парламента морају усредсредити сву своју енергију на европску интеграцију. Међународна заједница очекује да БиХ у току 2009. године убрза реформе које су потребне за интеграцију у ЕУ.

Међународна заједница и министри вањских послова ЕУ поздравили су заједничку изјаву предсједника странака СДА, СНСД и ХДЗ БиХ у Пруду 8. новембра. Овај процес у потпуности воде домаћи политичари. Једна од кључних ставки у овој изјави је намјера да се почну рјешавати уставне реформе на прагматичан начин. Ове приједлоге сада треба преточити у конкретну форму. Надам се да ће друге странке које имају мандате у Парламенту препознати чињеницу да је ЕУ дала пуну подршку овом процесу.

Ја сам наглашавао у неколико наврата да БиХ може почети са процесом интеграције у ЕУ са њеним садашњим уставом, али неће бити у стању да га заврши. Зашто? Прво, зато што је управа у БиХ сувише комплексна и скупа; не испуњава потребе грађана БиХ и неће моћи одговорити на количину посла који је потребно урадити за интеграцију у ЕУ. Друго, постоји јасан императив за вршењем промјена у складу са извјештајем Венецијанске комисије Савјета Европе, у којем се наводи да Устав БиХ није у складу са Конвенцијом о људским правима и Европском повељом о локалној самоуправи. БиХ има одговорност да, преко свог политичког вођства, изврши усклађивање према заједничким стандардима заштите људских права како налаже Савјет Европе. Ово је и захтјев за чланство у ЕУ.

SETimes: Да ли је реално очекивати да Канцеларија високог представника (OHR) и војна мисија ЕУ (EUFOR) закључе своје мандате у 2009. години?

Мирослав Лајчак: Међународна заједница сигурно не жели да OHR остане у БиХ ни дана дуже него што је потребно. Такође је сигурно да трансформација OHR-а у Канцеларију специјалног представника ЕУ (EUSR) неће успијети док се не испуне циљеви и услови које је поставио Савјет за имплементацију мира (PIC) у

фебруару прошле године.

Наредна сједница РИС-а ће се одржати у марту, и тада ће се извршити процјена начињених помака. За БиХ је 2009. година значајна и из још једног разлога – она нуди ријетку прилику за стварне помаке, јер ћемо 2010. године поново бити у изборној години. Искуство показује да ће се политичари фокусирати на подјеле, у циљу одржања њихових позиција, а не на стварни посао. То значи да, ако не начинимо помаке у 2009. години, суочићемо се са стагнацијом, радикализацијом, подјелама и изолацијом. Вјерујем да у 2009. години грађани ове земље могу очекивати конкретне мјере за подизање животног стандарда и убрзање помака на европском путу.

SETimes: Бошњачки члан Предсједништва, Харис Силајџић, и премијер Републике Српске, Милорад Додик, не одустају од своје тврдолинијашке политичке реторике, упркос критици која долази из међународне заједнице. Шта се може урадити да се ова двојица увјере да промијене свој тон? Да ли међународна заједница разматра икакве нове стратегије у том погледу?

Мирослав Лајчак: Међународна заједница је имала приоритета и мимо западног Балкана. Драго ми је да могу рећи да се ово сада мијења. БиХ је још једном у фокусу међународне заједнице, посебно ЕУ. Министри вањских послова земаља чланица ЕУ су 10. новембра дали јасан сигнал да је ЕУ спремна да оснажи свој ангажман у БиХ и коначно преузме пуну одговорност. Они су усвојили извјештај [првог човјека задуженог за безбједност ЕУ] Хавијера Солане и комесара [за проширење ЕУ] Олија Рена, у којем је зацртана будућа политика ЕУ према БиХ. Овај извјештај ће бити кључни документ којим ће се руководити будући ангажман ЕУ у БиХ и он представља гаранцију одлучности ЕУ да БиХ постане мирна и одржива држава која је трајно кренула путем чланства у ЕУ.

SETimes: Како ће Додиково подношење кривичне пријаве против првог замјеника високог представника, Рафија Грегоријана, утицати на Ваш однос са премијером РС? Да ли се ваш став према

Додику промијенио?

Мирослав Лајчак: Дозволите ми да прво поновим да мој замјеник, Рафи Грегоријан, ужива моју пуну подршку и подршку РИС-а, као и шире међународне заједнице. Ово је просто покушај да се спријечи ОНР да врши свој мандат и представља напад на државне правосудне институције и агенције. То није у складу са Дејтонским споразумом, према којем сви имају обавезу да сарађују са високим представником и његовим особљем. Међународна заједница је јасно рекла да се такви потези неће толерисати.

Када сам се сусрео са премијером Додицом у Бањалуци средином децембра, рекао сам му како вјерујем да је то бесмислен потез; да се непотребно поставио против међународне заједнице и да би постигао много више ако на њега међународна заједница буде гледала више као на партнера него као на проблем.

SETimes: Шта треба урадити да се постигне значајно повећање страних инвестиција у БиХ?

Мирослав Лајчак: БиХ се суочава са много изазова [ове године]. Реформе се морају одблокирати, земља се мора поново фокусирати на отварање радних мјеста, јачање владавине закона и стварање ефикасније управе. А изнад свега се надвио облак глобалне рецесије. Само друштвене промјене могу начинити разлику у животу обичних људи. Постоји једна опробана и тестирана стратегија, која има подршку више од 80% грађана, а та стратегија је бржа интеграција у ЕУ.